

УДК 351.72
UDC 351.72

ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛЕЙ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Теслюк Н.П., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Вовненко Ю.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна

CHARACTERISTICS MODELS OF FINANCIAL RELATIONS IN THE TAX FISCAL

Teslyuk N.P., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Vovnenko Yu.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛЕЙ ФИНАНСОВЫХ ОТНОШЕНИЙ В КОНТЕКСТЕ ФИСКАЛЬНОЙ НАГРУЗКИ

Теслюк Н.П., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Вовненко Ю.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

В сучасному світі фінансів існує моделі фінансових відносин, які різняться між собою в першу чергу фіскальним навантаженням на ВВП країни.

Метою роботи є дослідити вплив фіскального навантаження на економічний розвиток держави.

Завдання - проаналізувати основні фінансові моделі розподілу ВВП з точки зору фіскального відсотка та визначити яку модель необхідно запровадити в Україні.

Існування будь-якої держави потребує чималих фінансових ресурсів, які зосереджені як в бюджетному, так і в позабюджетному централізованому фонді країни.

Звісно ж, системи оподаткування різних країн світу відрізняються між собою, перш за все розміром зборів та обов'язкових платежів, методами стягнення податків, їх ставками, податковою базою та пільгами, що є зовсім не дивним, тому що кожна країна має певні політичні, економічні та соціальні фактори.

Розглядаючи та досліджуючи окремі країни світу можна дійти до такого висновку, що розмір податкових вилучень в структурі ВВП помітно коливається. Згідно з дослідженням Світового банку існує чотири типи економічних систем до яких відносяться такі найбільші групи країн:

- група країн Азії та Китай («Азіатські тигри»);
- група країн Сходу (Арабська ліга);
- Європейський Союз та країни Скандинавії;
- США.

Згідно з вищенаведеною класифікацією розглянемо рівень фіскального відсотку ВВП для кожної з груп, разом з тим охарактеризувавши та дослідивши рівень економічного розвитку цих країн (табл. 1).

До «Азіатських тигрів» відносяться такі країни як Південна Корея, Тайвань, Гонконг та Сінгапур. Це країни, які за відносно короткий період часу перетворилися з відсталих на ті, що займають передові позиції, саме завдяки жорсткій економічній політиці урядів і допомозі економічно розвинених країн. Яскравим прикладом є Південна Корея, яку ще в 50-х роках відносили до відсталих країн, ВВП на душу населення складало менше 100 доларів. На сьогодні вона посідає 11 місце в світі за рівнем розвитку ВВП - 710 млрд. \$.

Сінгапур за рівнем розвитку галузей високих технологій, комп'ютеризації та впровадження робіт у різні сфери діяльності посідає друге місце після Японії. Інвестиції в економіку складають 3 млрд. на рік. Сінгапур є четвертим провідним фінансовим центром в світі після Нью-Йорка, Лондону та Гонконгу.

Таблиця 1 – Економічні показники фінансових моделей за 2014 р.

Фінансові моделі	Країна	ВВП за ПКС, млрд \$	ВВП номін., млрд \$	Фіск. % ВВП	Ціни на певні товари та послуги (\$)	Середня ЗП (\$)	Сер. темп прир. ВВП, %
«Азіатські тигри»	Китай	17 617,3	10 380	10	Хліб – 1,4 Таксі (1км) – 0,4 Квартира (1) – 2200	800 (Нанкін)	10-12
	Індія	7375,9	2 049		Хліб – 0,36 Таксі (1км) – 0,25 Квартира (1) – 1105	500 (Нью-Делі)	
	Південна Корея	1778,8	1 416		Хліб – 1,8 Таксі (1км) – 3 Квартира (1) – 3601	1804.61 (Сеул)	
	Сінгапур	452,7	308		Хліб – 1,74 Таксі (1км) – 0,6 Квартира (1) – 9200	3036.48 (Сінгапур)	
Арабська ліга	Саудівська Аравія	1605,7	752	17	Хліб – 0,75 Таксі (1км) – 0,53 Квартира (1) – 1578	1972,78 (Ер-Ріяд)	4,7
	ОАЕ	599,8	401		Хліб – 1 Таксі (1км) – 0,5 Квартира (1) – 1700	3000 (Дубаї)	
	Катар	320,5	210		Хліб – 1,48 Таксі (1км) – 0,69 Квартира (1) – 4790	4672,90 (Доха)	
Країни ЕС та Європи	Німеччина	3721,6	3859,5	40	Хліб – 0,65 Таксі (1км) – 2 Квартира (1) – 5330	2797 (Мюнхен)	3,1
	Франція	2580,8	2846,8		Хліб – 1,60 Таксі (1км) – 2,91 Квартира (1) – 3797	2616 (Ніцца)	
	Швейцарія	472,8	712		Хліб – 3 Таксі (1км.) – 4 Квартира (1) – 15400	6162 (Женева)	
	Люксембург	51,4	62		Хліб – 1,89 Таксі (1км) – 3,19 Квартира (1) – 5980	4227 (Люксембург)	
	Данія	249,5	340,8	60	Хліб – 3,65 Таксі (1км) – 2,59 Квартира (1) – 3701	3939 (Копенгаген)	
США	США	17 418,9	17 418,9	30	Хліб – 2,5 Таксі (1км) – 2,8 Квартира (1) – 1360	3600 (Хьюстон, Техас)	4-5
					Хліб – 2,08 Таксі (1км) – 9,16 Квартира (1) – 1210	4800 (Сан-Дієго, Каліфор.)	
—	Україна	370,8	130,6	48	Хліб – 0,27 Таксі (1км) – 0,2 Квартира (1) – 367	117,75 (Івано-Фр.)	—

* Квартира в спальному районі та вартість таксі по місту
Джерело: [3, 4, 5, 6, 7, 8].

Починаючи з 90-х років Китай було визнано країною, економіка якої розвивається найбільш динамічно, приріст ВВП з кожним роком все збільшувався і на сьогодні маємо країну з рівнем ВВП 900 млрд. \$ і яка являється другою після США економікою світу. Фіскальний відсоток не перевищує 10%, а частка податку в структурі ВВП Китаю не так давно складала взагалі 8%. На сьогодні підприємець сам має змогу розпоряджатися 90% свого доходу, а решту віддає під контроль держави.

Економічний розвиток «Азіатських тигрів» має наздоганяючий характер і має феноменальні результати темпів економічного зростання, які становлять в середньому 10-12% на рік, а в періоди кризи зменшуються до 4-5%.

Країни «Арабської ліги», до яких входять країни Близького Сходу та Перської затоки мають свою специфіку, що відрізняє їх від інших моделей. Фундаментом економіки цих країн є давні звичаї та традиції, що пов'язані з релігією Сходу. Кредит без відсотків в комерційному банку – це стандартна ситуація фінансового світу Сходу. Згідно шаріату суворо забороняється будь-яким банкам чи приватним особам надавати кредити під відсотки. Має місце заборона і ф'ючерсних угод, яка трактується тим, що майбутнє людини знаходиться не в її владі. Економіка цієї групи – це переважно ресурсна економіка, що напряму залежить від ціни на нафту, яку експортують ці країни. Але є виключення – ОАЕ – це країна, яка займається не тільки продажем нафтопродуктів (частка таких операцій займає лише 5% в структурі ВВП), розвиває сучасне виробництво, технопарки, логістичні центри, які побудовані прямо серед пустелі. У більшості країн будь-які податки з доходів громадян чи з малого бізнесу взагалі відсутні. Державний бюджет формується лише за рахунок 10-15% податку на прибуток великих комерційних компаній та рентної плати. Цієї суми більше, ніж достатньо на розвиток сучасної медицини та армії.

Інформація з приводу фіскального відсотка ВВП варіюється, але фактично податкові вилучення не перевищують 17% структури ВВП цієї групи країн.

Європейський Союз планує посилювати своє значення в загальносвітовій структурі ВВП. Якщо розглянути статистичну інформацію з приводу ВВП на душу населення, то такі країни Європейського Союзу як Люксембург, Данія, Бельгія займають передові позиції в списку, що говорить про високу якість життя, чималі доходи та розвинуту соціальну сферу.

Середня тривалість життя населення в Люксембурзі сягає 81 рік, мінімальна заробітна плата складає 1600€ (без вирахування податків). За даними на червень 2015 року країна була визнана як одна із найбагатших в Європейському Союзі із розрахунку частки ВВП на душу населення. В структурі ВВП сільське господарство займає 3%, промисловість – 37%, а сфера послуг – 60%. Економіка ЄС зорієнтована на інноваційну діяльність, на забезпечення розвитку інформаційних, фінансових, страхових та інших ринків послуг.

З усіх розглянутих моделей фінансових відносин максимальний фіскальний відсоток в структурі ВВП саме в цій моделі. Він складає 40% - країни ЄС та 60% мають країни Скандинавії. Ця модель є соціальною, вона створює клімат упевненості й соціальної врівноваженості. Однак така модель можлива тільки за умов, по-перше, високого рівня ВВП на душу населення, який забезпечує високий рівень і суспільного, і індивідуального споживання, і, по-друге, високого рівня культури та свідомості населення, відповідного ставлення до праці й поваги до державного сектора.

США – країна, яка являється лідером світової економіки і за рівнем розвитку випереджає найрозвинутіші держави світу. ВВП Японії, з урахуванням валютного курсу та поточних цін, складає лише половину американського ВВП, а ФРН – і того, третину. Тобто США найбільший у світі виробник товарів та послуг.

Щорічно в Америці розпочинається будівництво 1,5 млн нових будинків, більше, ніж 10 млн нових легкових автомобілів купується споживачами. Річний дохід середньостатистичної сім'ї в Сполучених Штатах складає 40 000\$.

Фіскальний відсоток ВВП становить 30%. У США створений орган державної підтримки малого бізнесу SBA, який надає фінансову допомогу підприємцям. За його даними щорічно в країні створюється близько 1 млн. нових підприємств.

Сфера послуг в структурі ВВП країни займає 80%, до яких відноситься, передусім, освіта, охорона здоров'я, фінанси, наука, торгівля, зв'язок та транспорт. Середній темп приросту ВВП складає 4-5%, в періоди кризи цей показник не буває меншим за 0,5%.

Отже, рівень оподаткування в США є не найменшим, порівняно з арабськими країнами та країнами Азії, але в країні створені сприятливі умови для ведення бізнесу.

Висновки. Охарактеризувавши фінансові моделі різних країн світу необхідно визначити, яку фінансову модель запровадити в Україні. Для розвитку економіки України в першу чергу потрібно зменшити фіскальний відсоток ВВП та переорієнтувати структуру ВВП країни. Добробут населення

зростає при функціонуванні розвинутої промисловості та сфери послуг, які виробляють продукцію з високою доданою вартістю, забезпечуючи населення роботою.

В Україні потрібно закріпити ліберальні цінності американської ринкової економіки: корінним чином змінити систему взаємодії держави, як органа управління з виробниками ВВП.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Райнерт Эрик С. Как богатые страны стали богатыми, и почему бедные страны остаются бедными. – "Издательский дом Высшей школы экономики", 2014 . – 384 с.
2. Мировая экономика. Глобальные тенденции за 100 лет. Под ред. Королева И.С. – М.: Юрист, 2003. – 604 с.
3. Електронний ресурс: : <http://www.gapminder.org/>.
4. Електронний ресурс: <http://businessviews.com.ua/>.
5. Електронний ресурс: CIA - World Fact Book/.
6. Електронний ресурс: <http://www.worldbank.org/>.
7. Електронний ресурс: <https://ukrstat.org/uk/>.
8. Електронний ресурс: <http://www.minfin.gov.ua/>.

REFERENCES

1. Raynert Erik S. Kak bogatyie strany stali bogatyimi, i pochemu bednyie strany ostayutsya bednyimi. – "Izdatelskiy dom Vyisshey shkoly ekonomiki", 2014 . – 384 s.
2. Mirovaya ekonomika. Globalnyie tendentsii za 100 let. Pod red. Koroleva I.S. – М.: Yurist, 2003. – 604 s.
3. Electronic Resource:: <http://www.gapminder.org/>.
4. Electronic resource:: <http://businessviews.com.ua/>.
5. Electronic resource: CIA - World Fact Book/.
6. Electronic resource: <http://www.worldbank.org/>.
7. Electronic resource: <https://ukrstat.org/uk/>.
8. Electronic resource: <http://www.minfin.gov.ua/>.

РЕФЕРАТ

Теслюк Н.П. Характеристика моделей фінансових відносин в контексті фіскального навантаження / Н.П. Теслюк, Ю.В. Вовненко // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2016. – Вип. 3.

У статті проаналізовано чотири типи фінансових моделей розподілу ВВП з точки зору фіскального відсотка, досліджено ціни на певні товари та послуги країн, порівняно середню заробітну плату по країнам.

Об'єкт дослідження – фінансові моделі світу, їх фіскальний відсоток.

Мета роботи – дослідження впливу фіскального навантаження на економічний розвиток держави.

Метод дослідження – методи економічного, системного, порівняльного аналізу.

У статті розглянуто рівень фіскального відсотку ВВП для чотири типи фінансових моделей, зокрема «Азіатські тигри», «Арабська ліга», Європейський Союз та країни Скандинавії, США. Провівши дослідження було визначено, що для української економіки в першу чергу необхідно зменшити фіскальний відсоток в структурі ВВП. На сьогодні він складає 48%. Досвід аналізованих країн свідчить про те, що таке навантаження не дає можливості вільного розвитку бізнесу в країні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФІНАНСОВА МОДЕЛЬ, СТРУКТУРА ВВП, ФІСКАЛЬНИЙ ВІДСОТОК, ВВП ЗА ПКС, ТЕМП ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.

ABSTRACT

Teslyuk N.P., Vovnenko Yu.V. Characteristics models of financial relations in the tax fiscal. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2016. Vol. 3.

The article analyzes four types of financial models how to distribute GDP in terms of fiscal percent. The prices of certain goods and services are investigated and the average salary by countries is compared.

The object of the research is world financial models and their fiscal percent.

The purpose of the research is to study the impact of the fiscal burden on the economic development of a country.

Research methods are methods of economic, system and comparative analyses.

The article examines the rate of fiscal percent of GDP for four types of financial models, including the "Asian tigers", "the Arab League", the European Union and Scandinavian countries, the United States. After some investigation it was determined that the Ukrainian economy first needed to reduce fiscal percent of GDP. Today it accounts for 48%. The experience of the analyzed countries shows that such a burden does not allow business to develop freely in the country.

KEYWORDS: FINANCIAL MODEL, STRUCTURE OF GDP, FISCAL PERCENTAGE, GDP BY PPP, ECONOMIC GROWTH RATE.

РЕФЕРАТ

Теслюк Н.П. Характеристика моделей финансовых отношений в контексте фискальной нагрузки / Н.П. Теслюк, Ю.В. Вовненко // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2016. – Вып. 3.

В статье проанализированы четыре типа финансовых моделей распределения ВВП с точки зрения фискального процента, исследованы цены на определенные товары и услуги стран, по сравнению средней заработной платой по странам.

Объект исследования - финансовые модели мира, их фискальный процент.

Цель работы - исследование влияния фискальной нагрузки на экономическое развитие государства.

Метод исследования - методы экономического, системного, сравнительного анализа.

В статье рассмотрены уровень фискального процента ВВП для четырех типов финансовых моделей, в частности «Азиатские тигры», «Арабская лига», Европейский Союз и страны Скандинавии, США. Проведя исследования, было определено, что для украинской экономики в первую очередь необходимо уменьшить фискальный процент в структуре ВВП. На сегодня он составляет 48%. Опыт рассматриваемых стран свидетельствует о том, что такая нагрузка не дает возможности свободного развития бизнеса в стране.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ, СТРУКТУРА ВВП, ФИСКАЛЬНЫЙ ПРОЦЕНТ, ВВП ПО ППС, ТЕМПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.

АВТОРИ:

Теслюк Наталя Петрівна, кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: natalitesluk@gmail.com, тел. +380442809937, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 424.

Вовненко Юлія Володимирівна, Національний транспортний університет, студентка, e-mail: julia-vovnenko@yandex.ua, tel. +380663055314, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1.

AUTHOR:

Teslyuk Natalia P., Ph.D. in Economics, National Transport University, associate professor, department of Finance, Accounting and Audit, e-mail: natalitesluk@gmail.com, tel. +380442809937, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 424.

Vovnenko Yulia V., National Transport University, student, e-mail: julia-vovnenko@yandex.ua, tel. +380663055314, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1.

АВТОРЫ:

Теслюк Наталья Петровна, кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, доцент кафедры финансов, учета и аудита, e-mail: natalitesluk@gmail.com, тел. +380442809937, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 424.

Вовненко Юлия Владимировна, Национальный транспортный университет, студентка, e-mail: julia-vovnenko@yandex.ua, tel. +380663055314, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Юхименко П.І., доктор економічних наук, професор, ректор Білоцерківського інституту економіки та управління, Біла Церква, Україна.

Бондар Н.М., доктор економічних наук, доцент, декан факультету економіки та права, Національний транспортний університет, Київ, Україна.

REVIEWER:

Yukhimenko P.I., Ph.D., Economics (Dr.), professor, rector, Bilotserkivskyi Institute of Economics and Management, Bila Tserkva, Ukraine.

Bondar N.M., Ph.D., Economics (Dr.), associate professor, dean, faculty of Economics and Law, National Transport University, Kyiv, Ukraine.